

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

3AM602 Evaluace v kultuře

Ing. Daniel Šubrt

Katedra arts managementu, FPH VŠE v Praze

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- velké nadregionální evaluační programy relativně ojedinělé
  - specifický přístup k evaluaci _ komplexnost / rozsah / náročnost
- evaluace
  - jako nástroj podpory národní identity
  - jako nástroj neformálního vzdělávání
  - jako nástroj diplomacie
- země využívající kulturní evaluaci _ Polsko / Velká Británie / Francie / Španělsko / Nizozemsko / etc.
  - ve středoevropském prostoru dominuje Polsko
    - stanovené postupy / hodnotící rámce / dostupnost výsledků evaluací včetně souhrnných zpráv
- v ČR _ aktivity spojené s EHMK Plzeň / 700. výročí Karla IV. / 100 let republiky / ...?

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- Evropské hlavní město kultury _ EHMK

- 1985 _ Atény

- od roku 2000 titul zapůjčován 2 – 3 městům ročně

- dynamický monitoring projektu

- hodnocení _ povinnost _ výstupů / výsledků / dopadů na město / region / lokalitu / obyvatele / návštěvníky / kvalitu života

- neexistuje jednotný koncept evaluace _ nemožnost přímé komparace

- 2004 _ Palmerova zpráva _ poznatky z projektů EHMK v letech 1995 – 2005

- perspektiva ekonomiky / návštěvníků / sociálního prostředí

- konstatuje problémy plynoucí z nejednotné metodiky evaluace

- podcenění monitoringu / pozdní zahájení / nepropojenost s projektem / neadekvátní kritéria / omezené zdroje _ mid-term evaluace / neprofesionalita

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- 2008 _ EHMK Liverpool
  - inovativní přístup k evaluaci – Liverpool Model / Impacts 08
    - principy využity pro evaluaci EHMK 2015 Plzeň
- ex ante / mid-term evaluace _ evropská komise _ realizovány prostřednictvím přímých jednání / panelových diskusí _ připravovaný / realizovaný projekt
- ex post _ zpracováváné za konkrétní rok
- zpráva _ základní informace o městech / průběh kandidatury / schvalování / přípravy projektu / hodnocení úrovně spolupráce národních / regionálních / lokálních autorit
  - hodnocení _ dle zájmových skupin evropské unie jako celku / způsob řízení / financování / hodnocení marketingu / komunikace / reálných výstupů / výsledků / dopadů na návštěvníky / rezidenty
  - akcentace dlouhodobých efektů
  - hlediska _ effectiveness / efficiency / sustainability

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- Evaluační zpráva Plzeň – EHMK 2015

- tým vedený Milanem Svobodou

- změny na manažerských postech v roce 2011 _ rozpuštění interního evaluačního týmu
  - nový až v roce 2014 _ absence longitudálního výzkumu před rokem 2015

- cíle

- podat pravdivý obraz projektu a jeho dopadů na město
- průběžně vyhodnocovat efektivitu řízení projektu s důrazem na projektová řízení dílčích projektů a na marketing
- prezentovat úspěch projektu
- zvýšit důvěryhodnost města a projektu

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- metody
  - analýzy návštěvnosti ubytovacích zařízení / využívání dat mobilních operátorů / výzkumy dopadů na obyvatele města / mediální analýza
- závěrečná zpráva
  - hodnocení návštěvnosti / ohlasů / z pohledu turismu / postojů obyvatel / participace / mediální stránky / dopadů na kulturní prostředí města / hodnocení ekonomických dopadů _ vyhodnocení efektů pro produkci / hrubé přidané hodnoty / na mzdy / platy / zaměstnanost / daňový výnos v celé ČR
- kritika _ absence longitudálního výzkumu _ náhodný výběr respondentů _ 63,7% tvořily ženy

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- festival 9 týdnů baroka 2015

- součást jedné z hlavních programových os Plzeň EHMK 2015

- ambice pokrytí letního období každodenní kulturní nabídkou _ 63 dní
- události _ komunitní / benefiční / prezentační / barokní noc / hlavní hudební programy
- celkem 12 806 diváků / 5 513 platících _ většina 50 +
  - minimální prezentace vůči mladší věkové skupině

- evaluace _ KAM VŠE

- cíl _ podpořit proces animace barokního dědictví / zapojení kulturních zdrojů do rozvoje regionální ekonomiky
- úkol _ vytipovat dlouhodobé partnery / pořadatele / umělce / aktéry /etc.

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- observace / dotazníkové šetření
  - 61 koncertů _ 2 611 dotazníků _ každý pátý návštěvník
- formalizované rozhovory s pořadateli _ 43
  - oslovení všichni organizátoři / dramaturgové
  - snaha změnit image regionu _ barokní kultura
- spokojenost účinkujících _ dotazník _ 46 umělců
- úroveň propagace _ na místě / online
- vyhodnocení finančních ukazatelů _ organizátory poskytnuté dokumenty
- přínos festivalu pro národní ekonomiku _ metoda cestovních nákladů

- negativa festivalu
  - řada produkcí s absencí barokního charakteru / problematická aplikace tématu do komunitních slavností / využití nebarokních památek / omezený výklad pobělohorského období

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- závěrečná doporučení
  - diskutovat formát každodenního festivalu
  - baroko jako značka
  - propojenost s lokálními tradicemi
  - spolupráce se spolky
  - motivace správců památkových objektů
  - spolupráce se sousedními regiony
  - zlepšení propagace
  - multilingualita
  - zvýšit komfort návštěvníků _ služby
  - motivace podnikatelů
  - zřízení stálého core týmu
  - zavést systém slev

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- segmentovaná doporučení
  - nemovité památky
    - objevování méně známých památek / uvádění do kontextu
    - rozšíření festivalu na území města Plzně
    - doplnit festival o projekty věnující se přímo památkám
  - dramaturgie
    - tvorba portfolia spolupracujících umělců
    - definování headlinerů
    - definování návštěvnických skupin
    - aktivní oslovování specifických skupin vhodnými cestami / prostředky
  - zážitkové aktivity
    - práce s tradicemi
    - spolupráce s MK ČR
    - synergické události

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- workshopy
  - tematické workshopy / spolupráce se školami
  - spolupráce na lokálních workshopech
- propagace / PR
  - zřízení PR oddělení
  - oslovení místních rezidentů
  - diverzifikace obrazu festivalu
  - online média
- Letní barokní festival 2016
  - festival návazný 9 týdnům baroka _ Plzeňský kraj _ lokalita / hlavní pořadatel
  - 30 lokalit _ 217 spolupracovníků _ 2/3 dobrovolníků _ 9 700 návštěvníků / 1 799 platících

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- tradiční památky / nově objevené lokality / objekty
  - pozornost věnována památkám ve špatném stavebně-technickém stavu
- cíle – rozvoj komunity / umělecká úroveň / autenticita
  - typologie akcí
    - kombinované slavnosti prezentující více forem barokního dědictví
    - lokální události vycházející z místních tradic
    - specifické události prezentující činnost místních iniciativ
- zúčastněná observace / řízené rozhovory
- rozhovory s návštěvníky _ absence reprezentativního vzorku
- vyhodnocování ekonomických údajů _ data poskytnutá organizátory
  - zejména podílové ukazatele
- sledování tematických os
  - typ události / žánrová vhodnost / kvalita interpretace // prostorové parametry / hodnocení vlivu kulturního / sociálního prostředí // ekonomické parametry // úroveň propagace

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- snížení rozpočtu akce
  - > pokles úrovně propagace
    - pouze směrem k značce „Západočeské baroko“
    - absence hromadné propagace
  - > nízká úroveň koordinace
  - > nižší podíl zahraničních návštěvníků
- doporučení
  - akcentace vlastního kulturního zázemí regionu
  - akcentace nosných kulturních iniciativ
  - tvorba pasportu událostí
  - zahraniční spolupráce
  - koordinovat
  - sponzorství
  - propagovat

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- evaluace oslav 700. výročí narození Karla IV.
  - významná akce z hlediska Státní kulturní politiky
  - 2016 _ Lucemburský rok _ Karlštejn _ Národní galerie / NPÚ / Univerzita Karlova
  - 2017 _ Karel IV – 700. let – Oslavy výročí
    - spolek Otec vlasti > Czechtourism
- evaluace _ KAM VŠE
  - cíle _ vyhodnocení ekonomických parametrů / účelnost / účinnost / hospodárnost využití veřejných prostředků / ověření možností optimalizace financování pro připravované oslavy 100 let republiky

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- monitoring 297 událostí _ kategorizace
  - nejvýznamnější události celostátního / nadnárodního významu
    - observace / dotazníkové šetření
  - významné události _ akademické / vědecké / centrální
    - vyhodnocení ekonomických parametrů / diskutovány možnosti udržitelnosti
  - události regionální / lokální úrovně s podporou MK ČR
    - kvalifikovaná observace / absence ekonomických dat
  - události menšího rozsahu
    - vyhodnocovány výběrově
- evaluace podkladových materiálů 44 akcí podpořených z rozpočtu MK ČR
  - nekonzistence vstupních formulářů / nekompletní vyplnění
  - odlišné požadavky na informace

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- > nemožnost komplexního vyhodnocení
- nekompletní data o realizaci
- > podnět pro sestavení metodiky evaluace kulturních projektů
  - jednoduchost / kontrola úplnosti / srovnatelnost / ex ante / mid-term / ex post
- hodnocení dramaturgie
- závěry
  - soustředění akcí do míst explicitně spjatých s osobností Karla IV.
    - > upozadění Moravy / Slezska
    - potřeba kontextualizace
  - přílišná výstavní činnost
  - nízká koordinovanost _ absence synergického efektu _ časový překryv

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- nízká vazba na destinační management
- nízká návštěvnost
- slabý společenský dopad v úvodních měsících > přesycenost v období vrcholu oslav
  - absence kauzality _ vzdělání > oslavy > gradace
- regionální / lokální události by měly rozpracovávat jednotlivá témata vzhledem k lokální identitě
  - posilovat roli lokálních spolků / iniciativ / organizací / etc.
- problematika dlouhodobé udržitelnosti tématu
- pozitivně hodnocena mezinárodní spolupráce
  - posílení společných vazeb

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- evaluace výročí 100. let republiky
  - VŠE KAM
  - cíle _ zhodnotit efektivitu užití prostředků vynaložených na podporu oslav celostátního významu v roce 2018 / definovat východiska komplexní evaluace kulturních událostí
    - mezinárodní dimenze _ ohlasy
    - sociální dimenze
      - medializace / názorové proudy / národní identita
    - ekonomická dimenze
    - kulturní dimenze
      - animace
    - side effects

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- zdroje dat

- data poskytnutá od organizátorů _ příjemci grantů MK ČR
  - nekompletní / nerespektování podnětů evaluace 700. let KIV
- zahraniční instituce / krajanské spolky / etc.
  - ochota / aktivita
- elektronické dotazníky
  - 250 oslovených subjektů / 228 municipalit _ ORP
    - vedoucí příslušných odborů
    - návratnost ~20%
- místní šetření
  - observace / předpřipravené formuláře
- média

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- výstupy _ hledisko evaluace
  - neochota municipalit ke spolupráci
    - zavedení povinnosti pro příjemce
  - neúplná data
  - slabý zájem regionálních aktérů
  - nedostatečná koordinace
  - pozdní příprava
    - > potřeba stabilního koordinačního orgánu
  - otázka kontinuity
  - nevyužití potenciálu spolupráce napříč sférami
    - veřejná / podnikatelská / akademická / vědecká / politická

Příklady a ukázky evaluačních projektů v České republice a v zahraničí, kritika a příklady dobré praxe

- literatura / zdroje:

PATOČKA, J. A KOL. (2017). Hodnocení akcí spojených s výročí Karla IV. Praha.

PATOČKA, J. A KOL. (2018). Výročí 2018. Možnosti a meze kulturních událostí k oslavám výročí republiky. Praha: Professional Publishing.

PATOČKA, J. A KOL. (2017). Evaluace v kultuře. Ekonomické hodnocení kulturních událostí a festivalů. Praha: Professional Publishing.

HASKONINGDHV CZECH REPUBLIC, SPOL. S R.O. (2016). Evaluační zpráva projektu Plzeň – Evropské hlavní město kultury 2015. Praha.

PALMER/RAE ASSOCIATES. (2016). European Cities and Capitals of Culture. Study Prepared for the European Commission. Part I

EUROPEAN COMMISSION. (2017). Ex-post Evaluation of the 2015 European Capitals of Culture. Final Report. November 2016.

9 týdnů baroka, dostupné na www.baroko2015.cz

Karel IV. – 700 let – Oslavy výročí, dostupné na www.otecvlasti.eu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

